

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. Quidam adolescens fecit votum non solum ingrediendi, sed etiam
profitendi in quadam religione, sed tempore Novitiatus deprehendit eam
sibi propter vitae asperitatem non esse accomodam, an stante ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

vbi falsò docuerunt Iacobus de Grassis tom. 1. lib. 3. conf. 1. num. 14. de regular. Gonzalez in reg. 8. Cancel- lar. gloss. 8. n. 57. & 65. Mandosius etiam in reg. 3. Canc. 9. n. 3. Sacramento de redd. Eccl. lib. 4. q. 1. num. 13. Cabedo de patr. reg. Cor. cap. 15. n. 16. & 18. Tallada de visit. carcer. cap. 11. §. 4. num. 13. & facit Abbas in rubr. de reg. 6. num. 4. Syluelt. verb. Relig. 1. quest. 3. verb. tertium Elospitalarij cum Soto du ius. lib. 7. quest. 5. art. 3. Sed quia regulariter ille, qui vouit Religionem, intendit statum viuientium in communi, & alienum à tumultu, pompis, ac viris secularibus. Et ita docent Portel in addit. ad dubia regul. ver. Religiosus, num. 4. Sanchez in sum. om. 1. lib. 4. cap. 16. n. 12. Corduba in summa quest. 148. Barth. à S. Fausto in thes. relig. lib. 1. quest. 187. num. 3. Zecchius vbi infra, cum alijs. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse putoque tuerentur Aragon. in 2. 2. quest. 88. art. 11. Rodriguez part. 2. cap. 97. num. 8. & ex Societate Iesu Azor. tom. 1. lib. 13. cap. 4. qu. 4. & post illos Fernandez in exam. Theol. mor. part. 3. cap. 9. sect. 11. §. 18. num. 10. Regius in resol. casuum conscientia, cas. 53. num. 15. & ex Dominicanorum familia Hieronymus Cenedo de paupertate Religiosa, dub. 10. num. 6. qui omnes assentunt, quòd si quis faciat votum Religionis, optimè satisfaciatur voto, si Religionem Equitum D. Ioannis ingrediatur, nisi aliud cum vouerit expresserit, quia dicti Equites sunt vetè, absolutè, & simpliciter Religiosi, & more aliorum Religiosorum tria solemnia vota emittunt, sub regula ab Gelasio II. & Honorio IX. approbata, & in ipsjs Bullis Pontificijs absolutè Religiosi appellantur. Et ideo hanc sententiam probabilem etiam vocauit Vecchius in praxi Nouitiorum disp. 10. dub. 2. num. 4. & Barthol. à Fausto vbi supra. Nam contrariam, quam ipsi tuerentur, vocant tantum probabiliorè, & à fortiori, docet etiam nostram sententiam Basil. Pontius tract. de impedim. matrim. causa 27. q. 2. §. 4. vbi existimat votum de suscipienda Religione satis aliquem adimplere, si ordinem D. Iacobi suscipiat, & profiteatur in illo, ex confirmatione Alexandri III. quæ in stabilitatis eiusdem ordinis præmittitur, & non ex alijs litteris Pontificijs, quibus ea votorum profectio, sub qua eum ordinem confirmauerat Alexander III. immutata aliqua ex parte fit. Et hæc opinio est valde notanda, quia est noua, & à viro sapientissimo emanata.

RESOL. XXIX.

An vouens Religionem absolutè, nil de exeundi libertate determinando, satisfaciatur ingrediens, & postea exiens?
Et docetur, quæ causa sit legitima egrediendi à Religione, an sit sufficiens sola Religiosis displicentia, & inuenire eam non gratam, & commodam sibi?
Et an satisfaciatur voto, si ingrediatur Religionem, si postea culpa sua expellatur? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 25.

Negatiuè respondet Caietanus in 2. 2. quest. ult. art. 4. dub. 3. Aragonius in 2. 2. quest. 88. art. 3. circa solutionem ad 2. Valent. tom. 3. disp. 6. qu. 6. punct. 4. questum. 4. ver. unde restè Ledesma in summa tom. 2. tract. 10. cap. 3. dub. 7. cas. 4. Sotus de vot. & in to. iussit. lib. 7. qu. 1. art. 1. ad 3. & alij assentes talem non satisfacere voto retrocedendo ex sola libertate Nouitijs iure concessa, sed exigi iustam recedendi causam; & ideo si omnia in Religione grata inueniat, teneri sub mortali perseuerare, & si exeat teneri iterum ingredi. Vnde hoc est discrimen inter ingredientem Religionem cum voto, & absque illo, quòd ille mor-

taliter peccet, exeundo absque legitima causa; hic autem peccat venialiter. Et ratio huius opinionis est, quia materia huius voti est id, quod communiter intendunt Religionem ingredienti: at hi intendunt perseuerare inueniendo omnia grata; ergo materia huius voti est ingrediendi & perseuerandi in eo casu: ergo tunc non perseuerando minimè impletur.

2. Non desunt tamen his non obstantibus affirmatiuum sententiam docentes, & ita ex veteribus docet Henricus de Gandauo quodlib. 1. quest. 19. & quodlib. 13. qu. 15. & ex recentioribus alter Ledesma in 4. distinct. 38. disp. 1. post 12. conclus. & sapientissimus senex Nauarrus lib. 3. consil. tit. de voto, in 1. edit. consil. 19. & in 2. edit. consil. 25. per totum, mordicus sustinet hanc sententiam, quia votum ingressus Religionis intelligitur ad experiendum eo modo, quo in iure statutum est, sed annus probationis iure conceditur, vt Nouitijs Religionem experiri cum omnimoda exeundi libertate, cap. 1. & 2. de Regular. in 6. ergo cum eadem libertate id votum intelligitur. Confirmatur hæc sententia ex alia doctrina Caietani in 2. 2. qu. ult. art. 4. dub. 3. Armilla ver. Nouitius, n. 10. Coaruuia de pactis 1. part. §. 3. ad finem. Nauarri in manuali cap. 10. n. 47. & aliorum assententium causam legitimum egrediendi à Religione esse solam Religionis displicentiam, & inuenire eam non gratam & commodam sibi; sed authores negatiuæ sententiæ sano modo intelligant hos Doctores, scilicet non de displicentia omnino libera, sed cum passione, anxietate, tristitiæque animi, siue ea oriatur ex naturali aliqua causa, siue ex demonis tentatione, dummodo tempore notabili duret, vt integro mente, & conans ille expellere nequeat; atque tanta possit repente anxietas animo Nouitij superuenire, statim suscepto habitu, vt ratiōnabiliter crederet fore vt non possit Religionem tolerare, & sic iustam exeundi causam haberet. Ita Sanchez in summa, 1. lib. 4. c. 16. n. 100.

3. Sed querendum est hic obiter, an quis censetur satisfecisse voto, si ingrediatur Religionem, verum culpa sua postea expellatur? Affirmatiuè respondet Azorius part. 1. lib. 11. cap. 22. au. 9. in fine. quia id votum ad solum ingressum bona fide obligat; sed hoc à vouente adimpletum fuit; ergo voto satisfecit. Sed contrariam sententiam tenet Toletus in summa lib. 4. cap. 17. num. 12. & cap. 18. num. 2. quia ille cuius culpa conditio non impletur, tenetur perinde ac si conditio impleta esset; sed in voto Religionis intelligitur conditio, si hic in Religione retineatur: ergo sua culpa non retentus manet perinde obligatus, ac si ingressus non fuisset, & ac si dimissus non esset, & ideo hæc opinio est probabilior.

4. Nota verò quòd in vno casu opinio affirmatiua Azorij apud me certa esset, scilicet quando talis medioerem diligentiam adhibuit ad culpas suas corrigendas, & ad se Religionis instituto accommodandum, & ex infirmitate, prauisque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non se ad Religionis instituta accommodauit, aut in eas culpas lapsus est; in tali, inquam, casu certum est etiam si talis expellatur à Religione propter suos defectus, & ex sua culpa, voto satisfecisse, nec ad aliquid amplius faciendum alitricum esse.

RESOL. XXX.

Quidam adolescens fecit votum non solum ingrediendi Religionem, sed etiam profecti in quadam Religione, sed tempore Nouitiatu deprehendit eam sibi propter vitæ asperitatem, non esse accommodam, an stante voto profecti possit egredi? Ex p. 2. tit. 17. & Misc. 3. Ref. 10. §. 1. Cer

Sup. hoc cur-
sim & reci-
tauer in §.
vlr. Ref. seq
& signanter
in tom. 1. r.
3. R. 100.
per totam &
lege adhuc
meliozem
doctrinam
in Ref. alia
eius prima
not. & signa-
ter in §. 1.
p. p. finem
verf. pero si
lizo voto. &
intro. 3. tr. 2.
Ref. 68. §. 2.

§. 1. **C**ertamen hac de re mihi fuit cum homine
amicissimo, & huius literaturæ non indocto,
nam ille mordicus negatiuam sententiam sustinebat,
quam sequuntur hi omnes, D. Th. 2. 2. q. vlt. art. 4. & ibi
Caiet. dub. 1. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. punct. 4. Azor.
p. 1. lib. 1. cap. 2. q. 8. Philarch. de offic. Sacr. tom. 1. p. 3.
lib. 5. c. 20. Nau. c. 12. n. 47. D. Anton. p. 3. tit. 16. c. 2. §.
5. Sanchez in opere moral. tom. 2. lib. 4. c. 16. n. 81. Bonac.
tr. de legib. disp. 4. q. 2. punct. 5. §. 6. n. 2. & alij. Rationes
quibus fulcitur hæc opinio, hæc sunt: nam qui vouet
ingressum, & perseverantiam in Religione, duo pro-
mittit: igitur non satisfacit solo ingressu, sed opus est,
vt perseveret, & profiteatur, hæc enim est differentia
inter votum ingrediendi, & profitendi in Religione.
Nam qui vouit se ingressurum religionem, solum videtur
promittere, si in probatione deprehenderit eam
sibi conuenientem, profiteri; vnde si bona fide iudicet
propter ingenium suum inconstans, vel propter illius
asperitatem, eam sibi minimè conuenientem, non tenetur
profiteri. Sed qui vouit non solum ingressum,
sed etiam professionem, videtur se ita voluisse obliga-
re, vt non possit egredi vilo modo, nisi tanta sit diffi-
cultas, vt censeatur intolerabilis, vnde votum cessaret
ratione impossibilitatis.

2. At his minimè suffragantibus contrariam sententiam
probabilem, & tutam in praxi esse iudico,
quam sustinent ex Societate Iesu, Valer. Reginald. in
praxi. tom. 2. lib. 18. c. 25. n. 38; Sotus de iust. lib. 3. q. 2.
art. 1. qd. 5. Aragonius in 2. 2. q. 88. art. 3. verb. Est &
aliud debitum. Petrus de Ledesma in sum. tom. 2. tract.
10. c. 3. dub. 7. cas. 4. & Lessius lib. 2. c. 41. dub. 5. n. 48.
vt eam quis sine scrupulo amplecti possit, probabilem
vocat. Nec destituta hæc opinio videtur ratione. Nam
asserant vtrumque votum ingrediendi, & profitendi
in Religione, intelligendum esse secundum canones
annum nouitiatu concedentes, vt si intra hoc tempus
Religio minimè placeat, integrum sit egredi, & sic in
ipso voto perseverantia, hæc tacita conditio ex dis-
positione iuris incit, Deinde Concilium Tridentinum
sess. 25. c. 15. irritam facit professionem ante annum
Nouitiatu impletum, ne tollatur Nouitio potestas
excundi, si intra illud tempus deprehendit illam R-
ligionem sibi non congruere. Et in c. 16. omnes renun-
ciationes suspendit in tempus professionis; vnde apparet
mentem Concilij illam esse, vt hoc votum intel-
ligendum sit conditionaliter, nempe, si bona fide de-
prehendero Religionem mihi conuenire. Ex his apparet
hanc opinionem, ex autoritate Doctorum, & rati-
onibus, non falsam, vt vir amicissimus asserbat, sed
probabilissimam esse.

RESOL. XXXI.

An qui vouit perseverantiam in Religione, si ex iusta
causa exeat, vel ex illa, ea cessante, teneatur iterum
ingredi? Ex p. 6. tract. 7. & Misc. Ref. 53.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Sanchez in
summa, tom. 1. lib. 4. cap. 16. num. 82. Lay-
man lib. 4. tract. 5. cap. 6. num. 13. & alij: quia non solum
vouiisti ingressum, sed perseverantiam; à cuius
executione temporale impedimentum te liberare non
potest, nisi dum ipsum durat: ergo eo cessante adstringi
debes.

2. Sed mihi sententia negatiua placet, quam tuetur
Suarez de Religione, tom. 3. lib. 4. cap. 4. n. 15. Quia vouens
profiteri, non debet præsumi se voluisse obligare
ad profitendum omnibus modis, & viriis quibus possi-
bilis est professio: sed solum præsumi debet se vo-
luisse obligare ad profitendum, si receptus semel in

probatione per ipsum non steterit: quia hic motus
obligationis benignior est, & Ecclesie stylo confes-
mis: ergo assumpta probatione, si iuste egresseris,
vel à Prælo expellatur, voto sufficienter satisfactum,
Deinde votum Religionis, & votum perseverandi in
religione, vota sunt de professione faciendâ, & licet
votum perseverandi amplius obliget, quam votum
religionis, quia obligat ad grauiores difficultates impe-
randas: at non video qua ratione obliget ad illas im-
perandas non solum in vna probatione, sed in omni-
bus possibilibus.

3. Adde quòd probabilis est illa opinio, quam ego
alibi docui, votum perseverandi strictius non obliget,
quam votum simplex religionis: ergo in casu, de quo
loquimur, vouens remanet liber ab obligatione voti in
modo impedimentum, ob quod quis deseret religio-
nem, vel expellitur, non annullat ingressum: quia eo
casu reputandum est, ac si nunquam fuisset ingressus.

RESOL. XXXII.

Quis emerit votum certa Religionis, à qua absque
repulsus fuit, sed postea innitatur à Superiore, quæsit
à me, an teneatur ingredi? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2.
Ref. 52.

§. 1. **A**ffirmatiuè videtur respondendum: & ita do-
cet Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 16.
num. 71. & Layman lib. 4. tract. 5. cap. 6. num. 4. alio-
rentes ita vouentem obligatum esse ingredi religio-
nem, quoties religio voluerit illum admittere, licet
prius repulerit. Quia votum religionis non emittitur
in fauorem religionis, vt ipsa religio cedere possit nisi
suos, sed emittitur in Dei honorem, & vouentis utilita-
tem. Sed quia hic honor, & hæc utilitas obtineri non
potest conuenienter absque Religionis consensu, ea
de causa religionis consensus expostulatur. Ergo quan-
do cumque hic consensus apponatur, votum obligat,
eo tamen cessante suspenditur eius obligatio.

2. Verùm ego negatiuè sententiæ adhaereo, quam
tuetur Aragon. in 2. 2. q. 88. art. 3. circa solutionem ad
2. Azorius part. 1. lib. 11. c. 22. qu. 5. Suarez de Religione,
tom. 3. lib. 4. c. 2. n. 7. & 10. cum Lessio lib. 2. c. 41. dub. 5.
n. 44. quando repulsa fuit absoluta; quia ex vivo voti
solum videris obligatus eam facere diligentiam pro illius
executione, quæ in re magni momenti præstari solet:
at ponimus te eam diligentiam præstitisse; non igitur
amplius teneris. Neque enim ad repetendam diligentiam,
& multiplicandam petitionem videtur obligatus:
alias repetere deberes sine termino. Adde te vouere re-
ligionem sub conditione, si facta petitione admittaris:
ergo si non admittaris, votum non suspenditur, sed
omnino extinguitur.

3. Dices verum id esse, si nunquam admittaris: sed
si aliquando, etsi casus contigerit. Sed contra: quia cum
votum religionis emittis, intendis illud etiam brevi
tempore, v. g. hoc anno; non tamen intendis eius
obligationem toto vitæ curriculo prorogare: ergo re-
ligionis admissio, quæ fuit conditio, sub qua religio-
nem suscepisti, eo anno possibilis esse debet: ergo alia
admissio casu contingens nec fuit conditio spectata à
voto, nec alicuius est effectus.

4. Verùm his non obstantibus in isto casu de quo
interrogatus fui, postquam mecum loquuti sunt Superiores
illius religionis, obligauit consilientem ad ingre-
diendum religionem: quia fuerat repulsus à reli-
gione ob falsam informationem: qua cognita cum
Superiores illum admittere velint, ingredi tenetur: &
ita docet Lessius ubi supra, & alij.